

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 673/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], Advokátska kancelária [REDACTED], [REDACTED], pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Ncb 7/2016 z 3. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom ██████████, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Ncb 7/2016 z 3. marca 2016 (ďalej aj „napadnuté unesenie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že porušenie jej základného práva na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Ncb 7/2016 z 3. marca 2016 namieta preto, že *«Dňa 09.02.2016 sa uskutočnilo pojednávanie na Okresnom súde Bratislava II. vo veci vedenej pod sp. zn. 25Cb/134/2015, v rámci ktorého konajúci sudca ██████████ na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, či je v príbuzenskom pomere s osobou ██████████..., odpovedal, že áno, ide o jeho príbuzného v priamom rade (otca sudcu).*

Pán ██████████ je podnikateľským subjektom, s ktorým sťažovateľ viedol v minulosti súdne spory na Okresnom súde Bratislava III. pod sp. zn. 22Cb/179/07 a 45Cb/44/2007. Tieto spory sa týkali prác na stavbe „Viacúčelová hala pohybovej rekreácie ██████████ ██████████“, pričom tento sudca (namietaný ██████████) rozhodoval priamo spor vo veci týkajúcej sa tejto stavby (vedené pod sp. zn. 25Cb/27/2012), a to v neprospech nášho klienta ako odporcu.

Podľa ustanovenia § 15a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. V zmysle ods. 2 tohto ustanovenia účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

Odporca sa dozvedel o dôvode, pre ktorý má byť sudca vylúčený z prejednania veci na pojednávaní dňa 09.02.2016, na ktorom aj sťažovateľ vzniesol námietku, tj. sťažovateľ uplatnil námietku v zákonnej lehote.

Na základe vznesenej námietky zaujatosti voči konajúcemu sudcovi Krajský súd v Bratislave vydal uznesenie, sp. zn. INcb/7/2016 zo dňa 03.03.2016, ktorým rozhodol, že konajúci sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 25Cb/134/2015...».

Sťažovateľka porušenie svojich práv vidí v tom, že krajský súd jej námietku nesprávne vyhodnotil, pretože ju hodnotil podľa subjektívneho stanoviska sudcu, hoci ju mal podľa sťažovateľky hodnotiť podľa objektívnych symptómov, ktoré vo svojej námietke zaujatosti uviedla, pretože *„nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti a z hľadiska čl. 6 ods. 1 dohovoru ju možno posudzovať z rôznych hľadísk. Možno rozlišovať subjektívny prístup, ktorý sa pokúša zistiť, čo si sudca myslel pro foro interno, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti v tomto smere. (Sramek proti Rakúsku).*

Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o čom svedčí správanie sudcu.

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje teória zdania (théorie des apparences), podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán (mutatis mutandis Delcourt proti Belgicku).“.

Podľa sťažovateľky bolo úlohou krajského súdu pri rozhodovaní o jej námietke zaujatosti dať odpoveď na podstatu vznesenej námietky, či skutočnosť, že sťažovateľka viedla s otcom konajúceho sudcu súdne spory, nemôže vyvolávať objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti. Krajský súd na uvedenú námietku dal odpoveď, že namietaný sudca je sudcom Okresného súdu Bratislava II, pričom sťažovateľka poukazuje na súdne spory, ktoré sa viedli pred Okresným súdom Bratislava III. Krajský súd tým nedostatočne preveril

skutočnosti podstatné pre rozhodnutie, a tým dospel aj ku chybnému vyhodnoteniu skutkového stavu.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

1. *Základné právo spoločnosti [REDAKOVANÉ], so sídlom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na súdmi ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. INcb/7/2016 zo dňa 03.03.2016 porušené bolo.*

2. *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. INcb/7/2016 zo dňa 03.03.2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.*

3. *Krajský súd v Bratislave je povinný spoločnosti [REDAKOVANÉ], so sídlom... [REDAKOVANÉ]... uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 363,80,- Eur... na účet advokáta [REDAKOVANÉ]... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom

predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02,).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inšinciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z týchto hľadísk pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozsudku krajského súdu.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

„Návrhom na začatie konania zo dňa 05.11.2014 sa navrhovateľ domáhal voči odporcovi zaplatať sumy 49.662,34 eur s príslušenstvom titulom neuhradených stavebných prác...

Na pojednávaní dňa 09. 02. 2016 odporca prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu [REDAKOVANÉ] vzniesol námietku zaujatosti voči konajúcemu sudcovi [REDAKOVANÉ], a to z dôvodu, že je v pomere k osobe [REDAKOVANÉ]..., s ktorým odporca viedol v minulosti súdne spory na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 22Cb/179/2007 a 45Cb/44/2007, ktoré sa týkali prác na stavbe [REDAKOVANÉ]. Vzhľadom na uvedené má odporca dôvodné pochybnosti o nezaujatosti sudcu, nakoľko v minulosti sudca rozhodol spor vo veci týkajúcej sa stavby [REDAKOVANÉ] v neprospech odporcu. Súčasne uviedol, že o dôvode predchádzajúcom námietke zaujatosti sa odporca dozvedel na pojednávaní dňa 09. 02. 2016 po vyjadrení sudcu.

Sudca [REDAKOVANÉ] k vznesenej námietke zaujatosti uviedol svoje stanovisko, že vo veci sa necíti byť zaujatý, nakoľko účastníkov, spoločníkov, štatutárnych zástupcov, ako aj ich právnych zástupcov osobne nepozná. Súčasne uviedol, že [REDAKOVANÉ]... je otec konajúceho sudcu.

Krajský súd v Bratislave ako súd nadriadený Okresnému súdu Bratislava II (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z hľadiska existencie dôvodov, pre ktoré by mal byť sudca [REDAKOVANÉ] vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 14 ods. 1 O.s.p...

Účelom ust. § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému a nezaujatému prístupu súdu k účastníkom a k ich zástupcom, predchádzať možnosti neobjektívneho rozhodovania súdom a zabezpečiť nestranné prejednanie veci. Zákon v tomto zákonnom ustanovení zakladá vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci ako výnimku z ústavnej zásady, že nikto nemôže byť odňatý zákonnému sudcovi pri existencii určitého dôvodu, ktorý je vymedzený konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, v ktorých svetle sa sudcovská nezaujatosť javí pochybnou. Právne relevantnou skutočnosťou, pre ktorú možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu je pritom existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, v rámci ktorého by mal sudca buď osobný záujem na určitom spôsobe rozhodnutia veci alebo osobný pomer k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom.

Pomer sudcu k veci je daný najmä vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci. Môže ísť o prípady, ak je sudca priamo zainteresovaný na výsledku konania, prípadne má na tomto výsledku aj nepriamy záujem alebo získal informácie o veci inak, ako dokazovaním. Kvalifikovaný pomer sudcu k účastníkom konania, ich zástupcom, je pomer založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pozitívnom alebo negatívnom pomere k nim.

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkol'vek pochybnosti v danom smere. Existencia nestrannosti musí byť určená podľa subjektívneho hľadiska, tzn. na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť.

Podstatou predmetnej námietky zaujatosti bolo, že sudca je v pomere k osobe [REDACTED], bytom [REDACTED], s ktorým odporca viedol v minulosti súdne spory na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 22Cb/179/2007 a 45Cb/44/2007, ktoré sa týkali prác na stavbe [REDACTED]. Nakoľko v minulosti sudca rozhodol spor vo veci týkajúcej sa stavby [REDACTED] v neprospech odporcu, odporca má dôvodné pochybnosti o nezaujatosti sudcu konajúceho v predmetnej veci. Odporca dôkazy o týchto svojich tvrdených skutočnostiach nepredložil.

V súvislosti s touto námietkou odporcu je potrebné uviesť, že k vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nepostačujú subjektívne domnienky o možnej neobjektívnosti sudcu, ale musí existovať konkrétny zákonom stanovený dôvod, z ktorého vyplýva pochybnosť o nezaujatosti sudcu. V prípade vnesenia námietky zaujatosti je tiež potrebné svoje tvrdenia aspoň osvedčiť. Otázka zaujatosti teda nemôže vychádzať iba zo subjektívnych nepodložených pochybností účastníka konania, ale musí vychádzať aj z právneho rozboru objektívnych skutočností, ktoré sú podkladom týchto pochybností. Rozhodovanie o zaujatosti sudcu spočíva v zisťovaní, či existuje taký jeho vzťah k veci, o ktorej má rozhodnúť alebo k účastníkovi konania, resp. jeho právnenému zástupcovi, ktorý by mohol založiť objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti, pričom existenciu takéhoto

vzťahu odvolací súd v danom prípade nezistil, keď skutočnosti uvádzané odporcom, dotýkajúce sa nestrannosti sudcu neboli ničím preukázané, a teda ním uvádzané skutočnosti, ktoré zostali iba v rovine tvrdení a subjektívnych pocitov odporcu nemôžu objektívne spochybniť nestrannosť sudcu. Tiež neúspech vo veci v inom konaní nemôže byť takým dôvodom. Odporca nepreukázal vzťah sudcu k prejednávanej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Namietaný sudca je sudcom Okresného súdu Bratislava II v Bratislave, pričom odporca poukazuje na súdne spory, ktoré sa viedli pred Okresným súdom Bratislava III v Bratislave. Tak, ako už bolo aj vyššie uvedené, odporca nepreukázal žiadne dôvody, resp. ani neosvedčil svoje tvrdenia uvádzané vo vznesenej námietke zaujatosti. Na základe uvedeného neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vzbudzovali pochybnosti o nezáujatosti konajúceho sudcu [REDACTED], a preto nadriadený súd tohto sudcu nevyhlúčil z prejednávania a rozhodovania danej veci.“

III.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky preskúmal predovšetkým možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi namietaným uznesením krajského súdu a základným právom upraveným v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľka v sťažnosti namieta.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) vrátane návrhu o námietke zaujatosti alebo v prípade opravných konaní by

všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04, III. ÚS 188/2015).

V prípade sťažovateľky však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základných práv, ale o prípad, keď právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu sťažovateľkou realizované, aj keď nie podľa jej predstáv, čo však nie je dôkazom o neústavnosti napadnutého uznesenia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Ústavný súd stabilne judikuje, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02, III. ÚS 188/2015). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a preto je podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Preskúmaním uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 Ncb 7/2016 z 3. marca 2016 ústavný súd konštatuje, že obsahuje dostatok právnych záverov na jeho výrok. Ústavný súd nezistil nič, čo by signalizovalo možnosť porušenia ústavnoprocených princípov konania pred krajským súdom podľa čl. 46 až čl. 50 ústavy, a tiež nezistil, že by závery krajského súdu rozhodujúceho o námietke zaujatosti sťažovateľky boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle, prípadne v nesúlade s platnou právnou úpravou, navyše odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je dostatočné, zrejmé a je vypracované aj v dostatočnom rozsahu. Ústavný súd preto nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov krajského súdu.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu a postupu, ktorý mu predchádzal, konštatuje, že krajský súd rozhodol tak, že nie je reálne predpokladať, aby po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné dospieť k záveru o porušení

obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, a preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2016